

Statenmededeling

Onderwerp

Evaluatie en advies Uitvoeringsprogramma Werklocaties

Datum

29 oktober 2019

Documentnummer

GS: 4585131

PS: 4597985

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

De uitkomsten van:

1. Het evaluatierapport Uitvoeringsprogramma Werklocaties van Twynstra Gudde;
2. Het advies 'Brabantse werklocaties toekomstproof' van BrabantAdvies (door u reeds in ontvangst genomen op 11 oktober 2019).

Aanleiding

Het programma werklocaties is inmiddels ruim drie jaar in uitvoering en loopt eind 2019 af. Met het (uitvoerings)programma Werklocaties wordt bijgedragen aan de strategische ambities om het woon-, leef- en vestigingsklimaat in Brabant te versterken en (blijvend) tot de top van Europese kennis- en innovatieregio's te behoren. Aan de ruimtelijk-economische ambities uit het Economisch Programma 2020 wordt uitvoering gegeven door ervoor te zorgen dat er vitale en toekomst-bestendige werklocaties zijn in Brabant voor bedrijven, kantoren en winkels en dat elk bedrijf zich kan vestigen op de juiste plek. In het uitvoeringsprogramma werklocaties is deze centrale doelstelling vertaald in een aanpak langs vier samenhangende programmalijnen: Kennis en Advies, Regie en Programmering; Stimuleren en faciliteren en Ontwikkelen en Projecten.

De evaluatie van het programma werklocaties bevat een terugblik (zijn de doelstellingen gehaald?) een beperkte vooruitblik (waar liggen kansen voor de toekomst, m.n. vanuit perspectief van collega-overheden bezien) en gaat eveneens in op de samenwerking met partners. Documentstudie, interviews met externe samenwerkingspartners en expertsessies met collega-overheden zijn gebruikte onderzoeksmethoden.

Aanvullend op de evaluatie van het programma werklocaties is advies gevraagd aan BrabantAdvies. BrabantAdvies heeft - met het in 2018 door Stec groep geschetste perspectief van de prognoses en trends voor bedrijventerreinen als achtergrond (prognose bedrijventerreinen en kantoren Noord Brabant 2018) - een breed palet aan experts geïnterviewd. Expliciet is daarbij door BrabantAdvies geselecteerd op partijen binnen en buiten Brabant: experts in geconstateerde trends en/of relevante stakeholders. Een begeleidingsgroep, samengesteld uit de Sociaal-Economische Raad Brabant, de Raad voor de Leefomgeving en de Young Professionals Brabant heeft op basis van analyse en interviews de meest relevante dilemma's en te maken afwegingen geïdentificeerd.

Datum

29 oktober 2019

Documentnummer

GS: 4585131

PS: 4597985

Bevoegdheid

De evaluatie van het Programma Werklocaties en het advies van BrabantAdvies waren al voorzien in de onderzoeks- en adviesagenda 2019 en vallen onder de bevoegdheid van GS. Provinciale Staten worden geïnformeerd over de uitkomsten en het vervolg van de evaluatie van het programma en het advies van BrabantAdvies.

Kernboodschap

1. Hoofdconclusies evaluatie door Twynstra Gudde

Het uitvoeringsprogramma is effectief

Uit de evaluatie is gebleken dat de provincie serieus werk maakt van werklocaties. Met de inzet op vier programmalijnen onderneemt ze veel activiteiten en levert ze een goede bijdrage aan de vitaliteit van deze locaties. Zo is er veel informatie verzameld en gedeeld en waarderen partners de trekkersrol die de provincie hierin neemt (programmalijn Kennis en Advies), hebben regionale afspraken geleid tot verbetering van de regionale samenwerking (programmalijn Regie en Programmering), zijn er diverse topbedrijven begeleid door de provincie, is er een inhaalslag gemaakt tav de (oorspronkelijk vertraagde) aanpak vergroening en verduurzaming (programmalijn Stimuleren en Faciliteren) en is veel inzet gepleegd op de ontwikkeling van topsectoren en campussen (programmalijn Ontwikkelen en Projecten). De hoofddoelstellingen zijn op enkele deelresultaten na gerealiseerd, zeker in termen van output. Over de doelmatigheid en doeltreffendheid van inzet van middelen en menskracht acht Twynstra Gudde het overigens niet eenvoudig om conclusies te trekken vanwege het feit dat de provincie vooral rapporteert op het niveau van het hele uitvoeringsprogramma en niet op programmalijn niveau. Ook overheveling van resterende budgetten uit andere programma's, conform uitgangspunten van de financiële ladder, maakt het niet mogelijk harde uitspraken te doen over doelmatigheid en doeltreffendheid. Wel wordt geconcludeerd dat de verhouding tussen inzet in de verschillende programmalijnen logisch is qua ureninzet en bestedingen.

Als kans beveelt Twynstra Gudde aan het efficiënter en doelgerichter vormgeven van de voortgangsmonitoring: er zijn voldoende KPI's gedefinieerd, een kans is juist om de KPI's scherper geformuleerd te krijgen.

Datum

29 oktober 2019

Documentnummer

GS: 4585131

PS: 4597985

De provincie biedt toegevoegde waarde aan partners

De provincie is een betrouwbare partner gebleken in alle facetten van het programma. Partners voelen zich voldoende betrokken en zijn over het algemeen tevreden over de samenwerking met de provincie. De provincie biedt toegevoegde waarde ten opzichte van gemeenten, regioverbanden of andere samenwerkingspartners. Het gaat dan om het beschikbaar stellen van kennis en informatie die elders niet beschikbaar is, ambtelijke en bestuurlijke slagkracht en financiële ondersteuning om zaken voor elkaar te krijgen. Uit de gesprekken met samenwerkingspartners blijkt o.a. dat men zich voldoende betrokken voelt en tevreden is met de rollen die de provincie vervult, dat de lijnen kort zijn en er een hoge mate van betrokkenheid is. Twynstra constateert dat de diversiteit aan rollen en samenwerkingspartners groot is en verschilt per programmalijn. Kans voor de toekomst ligt in het nog duidelijker communiceren over de rol die wordt vervuld bij de uitvoering van activiteiten en hierin consistent te opereren.

Opgavegericht werken kan nog beter

In het uitvoeringsprogramma wordt al opgavegericht gewerkt. Op onderdelen kan dat verder worden verbeterd. Dat wil zeggen meer handelen in de geest van de omgevingswet: nog meer opgavegericht en minder sectoraal, gericht op het verknopen van opgaven. Hierbij is het belangrijk dat dit niet ten koste gaat van het tempo van de uitvoering. Dat vraagt ook om het bevorderen van de samenwerking tussen verschillende programma's binnen de provincie, bijvoorbeeld als het gaat om Ruimtelijke Ordening, Energie en Innovatie. Kansen liggen inhoudelijk gezien in het koppelen van de verduurzamingsopgave en regionale energiestrategieën (RES) aan de ontwikkeling van werklocaties, het verknopen met mobiliteitsopgaven, slimme clustering en waar mogelijk revitaliseren van landschappen. Verder wordt als een interne kans gezien het monitoren en afstemmen van geldstromen vanuit verschillende programma's binnen de provincie voor bepaalde activiteiten, zodat er een completer beeld per activiteit ontstaat.

De omslag naar een meer samenwerkende overheid kan verder worden vormgegeven.

Uit de evaluatie blijkt dat de provincie zich gedurende het uitvoeringsprogramma steeds meer opstelde als een samenwerkende overheid. Samenwerkingspartners waarderen deze coöperatieve houding. Ook is gebleken dat dit proces nog volop gaande is. De belangrijke eerste aanzet is gedaan, maar dit kan verder worden vormgegeven. Vooral bij bovenregionale vraagstukken heeft de provincie een belangrijke verantwoordelijkheid. Kans voor de toekomst ligt vooral in het doorzetten van de omslag naar een meer samenwerkende overheid. De belangrijke eerste aanzet daarvoor is met het programma werklocaties gedaan.

2. Conclusies en aanbevelingen door BrabantAdvies

Datum

29 oktober 2019

Documentnummer

GS: 4585131

PS: 4597985

Toenemende ruimte vraag logistiek:

- *Benader de logistieke ruimte vraag vanuit een strategie op het regionaal-economisch ecosysteem en stem af binnen en tussen provincies*
 - Beoordeel nieuwe logistieke vestigers op hun economisch toegevoegde waarde en veranker deze aan de regionaal economische structuur en werkgelegenheid.
 - Stel ook voorwaarden aan logistieke vestigers, op het gebied van energietransitie, huisvesting van arbeidsmigranten en de (omgevings)kwaliteit van het vastgoed.
 - Indien vestigers hier niet aan meewerken dan wel geen economisch toegevoegde waarde hebben, durf ze dan ook de deur te wijzen ('nee' zeggen is ook een interventie).
- *Stem af binnen en tussen provincies*

Stem nieuwe ontwikkelingen af binnen en tussen provincies. Zorg voor clustering en voorkom dat afzonderlijke ontwikkelingen op korte afstand van elkaar plaatsvinden.

Kansen voor circulariteit:

- *Sorteer voor op toekomstige circulariteit met 'no regret' strategie*

Zorg ervoor dat multimodaal ontsloten bedrijventerreinen in de hoge milieucategoriën niet van functie veranderen en beschikbaar blijven voor opslag en verwerking van laagwaardige producten.
- *Breng in kaart wat circulariteit inhoudt*

Breng in samenwerking met de koplopers van de bedrijven in de circulaire economie de waardeketens in beeld, zodat duidelijk wordt wat de consequenties zijn voor het ruimtegebruik op werklocaties.

Veranderende locatievoorkeuren:

- *Benut de vraag naar nieuw-vestiging en uitbreiding voor de noodzakelijke dynamiek op bestaande en verouderde locaties*

Zorg dat de schaalvergroting van bedrijven allereerst leidt tot intensievere benutting van bestaand terrein en gepaard gaat met een kwaliteitsimpuls. Behoud daartoe ook schaarste in aanbod.
- *Bied ruimte aan menging in hoogstedelijke omgeving vanuit het principe dat deze functies elkaar versterken en leiden tot economische, ecologische en maatschappelijke schaalvoordelen*

Maak flexibiliteit mogelijk en benut de werkwijze van de Omgevingswet om bestaande normen tegen het licht te houden. Zorg dat geen ongewenste verdringing van functies optreedt.

Maak werklocaties toekomstproof:

- *Investeer in de basis op orde*
Maak inzichtelijk wat de kansrijke en kansarme werklocaties zijn. Hanteer scans om de risico's van ondermijning en klimaatverandering en de potentie van energietransitie in beeld te brengen.
- *Stuur aan op parkmanagement 2.0*
Een intensief contact met ondernemers, weten waar hun wensen liggen en op basis daarvan coalities smeden met bedrijven die willen investeren op het vlak van veiligheid, verduurzaming of digitalisering. Faciliteer het op gang brengen van een exploitabele businesscase voor park- en gebiedsmanagement.
- *Verken zorgplicht en constructies als erfpacht om toekomstige verwaarlozing op terreinen te voorkomen*
Ga na of deze constructies (zoals het betalen van erfpacht voor het gebruik van een terrein voor 20 jaar) aanzetten tot beter onderhoud van bestaande terreinen.

Datum

29 oktober 2019

Documentnummer

GS: 4585131

PS: 4597985

Ga van sturende prognoses naar adaptieve planning:

- *Gezien de snelle ontwikkelingen hebben prognoses vooral de functie van stip op de horizon*
Breid de jaarlijkse monitoring van uitgifte en planontwikkeling, op basis waarvan tussentijdse bijsturing plaatsvindt uit met het thema verduurzaming.
- *Zorg dat woningbouw- en werklocatieprogrammering op elkaar afgestemd worden*
Nu het creëren van voldoende woningvoorraad urgent is, blijft het van belang een vinger aan de pols te houden zodat ook in de toekomst voldoende werklocaties beschikbaar blijven.

Consequenties en vervolg

Evaluatie en advies leveren bruikbare bouwstenen voor een vervolgaanpak voor werklocaties. In het voorjaar van 2020 komen we met een voorstel hoe we de werklocatieaanpak verder zullen continueren en vormgeven.

Het programma werklocaties is met de evaluatie van Twynstra Gudde en het advies van BrabantAdvies grondig tegen het licht gehouden. Daarmee is een goed beeld ontstaan van het programma en hoe het functioneert.

We zijn uiteraard blij met de conclusies van Twynstra Gudde dat het programma effectief is en meerwaarde biedt aan partners. Desalniettemin blijven er punten die we in de toekomst kunnen verbeteren. Het optimaliseren van het opgavegericht werken en het verder vormgeven van de omslag naar een meer samenwerkende overheid zijn punten die we zeker zullen oppakken, ook in het kader van de implementatie van de nieuwe omgevingswet. Verder worden in lijn met het nieuwe bestuursakkoord momenteel de contouren van robuuste programma's nader uitgewerkt. Het formuleren van weloverwogen KPI's in het kader van de nieuwe sturings- en verantwoordingscyclus is daar onderdeel van.

Overigens achten wij de formulering van Twynstra Gudde over overheveling van budgetten en de relatie naar de financiële ladder enigszins ongelukkig. Voor alle duidelijkheid: tot en met 2018 is een bedrag van € 9,6 mln ingezet. Voor 2019 wordt een realisatie voorzien van € 2 mln. Hiermee is het programma binnen het door PS beschikbare budget uitgevoerd.

Datum

29 oktober 2019

Documentnummer

GS: 4585131

PS: 4597985

Het advies van BrabantAdvies bevat inhoudelijk gezien een aantal belangwekkende aanbevelingen. Deels zetten we daar met ons huidige beleid al op in. Dit betreft bijvoorbeeld de uitbreiding van de jaarlijkse monitoring met het thema verduurzaming en ten aanzien van de logistiek de bovenregionale afstemming en werkwijze rond locaties voor logistiek. Regio's en gemeenten hebben we verzocht om de werkwijze rond huisvestings- en programmeringsvraagstukken verder te optimaliseren in het kader van de herijking van de bedrijventerreinafspraken en daarbij ook de opgaven rond energietransitie en arbeidsmigranten te betrekken. In het huidige beleid kijken we ook naar economisch toegevoegde waarde. Daarnaast wordt via BO Mirt verkend op welke wijze kan worden samengewerkt met andere provincies t.a.v. logistieke ontwikkelingen langs de corridor. Interessant om verder uit te werken is het onderwerp circulariteit, onder meer met het oog op de consequenties voor het toekomstig ruimtegebruik op werklocaties.

Op basis van de kritische en opbouwende punten uit de evaluatie en het advies zullen we de aanpak werklocaties continueren en zo nodig aanpassen. In het voorjaar van 2020 komen we met een nadere uitwerking hoe we de werklocatie aanpak in de toekomst gaan vormgeven.

Communicatie

Partners zullen breed worden geïnformeerd over de conclusies en aanbevelingen van de evaluatie en het advies over Brabantse werklocaties

Bijlagen

1. Evaluatie Uitvoeringsprogramma Werklocaties provincie Noord-Brabant (Twynstra Gudde)
2. Brabantse werklocaties toekomstproof (BrabantAdvies)

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: de heer H.B.W. van den Berg, (073) 680 8484,
hvdberg@brabant.nl.

Opdrachtnemer: mevrouw P.H. Ritsema, pritsema@brabant.nl.

Datum

29 oktober 2019

Documentnummer

GS: 4585131

PS: 4597985